

ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI HUKUKU VE HAK ARAMA MEKANİZMALARININ ÖNEMİ(*)

Sunan: Muharrem BALCI

GİRİŞ

Gereklilik

İnsan temel hak ve özgürlükleri, insanın yaratılışından bu yana semavi dinlerde ve bu dinlerin Kitaplarında belli bir açıklıkla ortaya konulmuştur. Tarih boyunca bu alanda verilen mücadelelerde elde edilen kazanımlar da insanlığın genel mirasıdır. Bununla birlikte Kiliseye ve iktidarına karşı özgürlük mücadelesi veren Batı'nın, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra üzerinde hassasiyetle durduğu bu alanı en azından kendi insanı için önemli düzenlemelere tabi tuttuğu da bir gerçektir.

Ancak, Batının insan haklarına ilişkin bu birikimine karşılık, Batının icadı olarak takdim edilen temel hak ve özgürlükler anlayışı ve bu anlayışın üreticisi olduğu ileri sürülen modern düşünce sadece Batı toplumlarının değil, tüm insanlığın ortak deneyimidir. Modern düşünce, tarihin keşintisizliği de dikkate alındığında, eski uygarlık birikimlerine ve gelmiş geçmiş tüm toplumların dehalarına borçludur. Düşünce tarihi ile ilgilenenler, düşüncenin, insanın değeri ve özgürlüğü etrafında odaklandığını görür. (MEDENÎ)

İnsanın onurlandırılması ve diğer canlılardan üstün kılınmasıyla ilgili ilkeler, özgürlüğün insana yaratılıştaki bahşedildiğini göstermektedir. Şu halde özgürlük, insanın düşünmesi, düşündüğünü ifade etmesi, kendi varlığını sürdürmesi imkanı ve bu alanda eylemde bulunma hakkı ile başlar. Dolayısıyla bu hakkın soyut değil, somut olması gerekir. Hakkın sadece var olması yetmez, kullanılması için zeminin de uygun olması bir gerekliliktir. Özgürlük bu zemine genişler veya daralır. Hatta bazen bütün hakların gaspedilmesi noktasına ulaşır. (MEDENÎ)

O halde işin başında kesin bir hükümler diyebiliriz ki, temel hak ve özgürlüklerin ihkak-ı hak şeklinde değil de, belirli usul ve esaslar dahilinde elde edilebilmesi için, söz konusu usul ve esasların belirlendiği ve uygulandığı yargı yerlerinin yapılandırılması ve çalıştırılması mutlak gerekliliktir.

Kavramların Dili

Batılı ülkeler, temel hak ve özgürlüklere ilişkin kavram ve kuralların ancak modern düşünce ve bu düşüncenin kendilerine göre mutlak yansıması olan “modernleşme” olgusu içinde varolabileceğini söylemişlerdi. Uzun zamandan beri de “globalleşme” ve “küreselleşme” kavramlarını yaygınlaştırmaktalar.

Temel hak ve hürriyetler gibi, modernleşme gibi, insanlığı ilgilendiren bütün kavramların mucidi ve düzenleyicisi olarak kendisini gösteren Batı, bu yeni iki kavramı da sosyo-kültürel dünyamıza

(*) 02.04.2006'da yazılmıştır.

sokmakta ve kabulü için her yolu denemektedir. İşte temel hak ve hürriyetleri düzenleyen kural-
ların Batı dışı toplumlara ilişkin yaptırımlarının izahı bu olsa gerektir.

Üçüncü dünya ülkelerinin elitlerini –ekonomik veya insani esaslarda işbirliğinden önce, başta ortak savunma konularında işbirliğine tabi tuttıkları orduları olmak üzere– “modernleşmenin öncüleri” ve ‘yeniden yapılanma’nın neferleri olarak bu ülkelerin başına musallat eden Batı, di-
ğer yandan bu modernleşme sürecinde aktif roller alacak uluslararası müdahale mekanizmalarını da oluşturmaktadır.

Öncelikle kavram bombardımanına uğratılan üçüncü dünya ülkelerinin çözümlenmesinde kulla-
nılan kavramlar, bu toplumlara biraz daha Batı’ya yaklaştırmış ve yaklaştıkça çözümlenme (bu
ülkeler bakımından çözümlenme) hızlanmıştır. Küreselleşme ve globalleşme kavramlarının fonksi-
yonu da ‘modernleşme’ kavramından farklı olmayacaktır. Son iki kavramın ortaya çıkmasından
önce ‘olgu’ya modernleşme ve emperyalizm kavramları ikileminde yaklaşılmış; süreci olumlu-
yanlar ‘modernleşme’, olumlu olmayanlar ise ‘emperyalizm’ kavramını kullanmışlardır. ‘Olgu’yu
(modernleştirme/etkiszileştirme/kemiksizleştirme) çözümlenmek isteyen modernleşme kuramcıla-
rı, araştırma alanına bir aktör dahil etmek durumundaydılar ve bu aktör ‘modernleşme’yi kulla-
nanlarca ‘model’ ya da ‘önder toplum’ biçiminde kavramlaştırılırken, emperyalizm kavramını
kullananlarca ‘sömürgeci güçler’, ‘yeni sömürgecilik’ v.b. şeklinde nitelendirilmiştir. Modern-
leşme kavramının bu şekilde bir ikileme uğraması, aktör sorununa bir çözüm getirme ihtiyacını
doğurmuş ve daha nötr bir kavram olan “küreselleşme”, işleyen sürecin öznesiz ve kıymeti ken-
dinden menkul bir yapıya sahip kavramı olarak kullanıma sunulmuştur. (F. ALTUN)

Oysa dünyayı doğru anlamak için, dünyayı hareket ettiren ve idare eden fikirlerin menşe ve ma-
nasını bilmek de elzemdir. Çeşitli ‘aşıkârlıklar’ ve sözde umumi olarak kabul edilen anlayışlar
bu husustaki araştırmalar için en büyük tehlikedir. (ALİ İZZETBEGOVİÇ)

“Küreselleşme, Toplumsal Sonuçları”nın yazarı BAUMAN’a göre bu moda deyim, kimilerince
sihirli bir sözcük, geçmiş ve gelecek tüm gizlerin kapılarını açacak bir anahtar, kimilerine göre
onsuz mutlu olamayacağımız şey; kimilerine göre ise, mutsuzluğumuzun nedenidir. Üzerinde
birleşilen nokta ise, ‘küreselleşme’nin dünyanın kaçamayacağı kaderi, geri dönüşü olmayan bir
süreç olduğudur. Hatta BAUMAN, küreselleşmiş bir dünyada yerel kalmanın, toplumsal sefalet-
tin ve geriliğin bir göstergesi sayılabileceğini ileri sürmektedir. Bu önermesini de, yerellerin ye-
rellikleri etrafında kalın duvarlar örmelerine ve küresellerin de yerellikleri toplama kamplarına
dönüştürme peşinde olmaları olgusuna dayandırmaktadır.

Cumhuriyetin kuruluşundan, hatta Tanzimat’tan bu yana, Batı’nın her türlü değer yargısını kendi
toplumuna dayatmayı, ülkesinin imkânlarını da Batı’ya sunmayı ve böylece, kendi konumlarını
Batı nezdinde pekiştirmeyi politika sanan elitlerimizin, bugün küreselleşme karşısında ayak di-
remelerinin ve yerel kalmaya devam etme arzularının, anlaşılması gerçekten zordur.

Batının ulus devlet modelinde takılıp kalanların, küreselleşme içinde yer almak istememelerinin
sadece kendi konumları ile izah edilmesi elbette mümkün değildir. Modernleşme kuramcıları ve
modernleşme sürecinin köleleri olarak üstlendikleri yetki ve görevler, onları küreselleşme süre-

cinde de bağlayıcı olacaktır. O halde geriye tek bir neden kalmaktadır; o da, küreselleşme sürecinde bizden neleri alıp götüreceklerine henüz karar verememiş olmalarıdır.

Ekonomik ve ahlaki tüm değerleri ters yüz etmekte mahir elitimizin, insan temel hak ve özgürlükleri konusunda da üstlenecekleri görev ve sorumlulukları olacaktır, şüphesiz.

Bu aşamada, kendilerini sadece mazlumiyet bağlamında görenlere de birkaç sözümüz olmalı: Geçirdiğimiz son 10 yıl tanıklık etmektedir ki, sefilliğe ve acizliğe ne kadar vurgu yaparsanız, bunlara maruz kalanlar da o kadar zayıf, pasif ve kolayca baskı altına alınabilen kurbanlar olarak görünmeye başlarlar(JAMESON). Temel hak ve özgürlükleri konusunda hassas olmakla birlikte, bunları koruma noktasında ‘hukuk’u kullanmayanlar, kullanmayı düşünmeyenler, işin sadece mazlumiyet portrelerini resmetmeye devam etmektedirler. Bu işlem de gerekli olmakla birlikte, temel hak ve özgürlükler ile ‘adalet’i birbirinden ayrı düşünmek imkânsız olmalıdır. Adaletin gerçekleşmesi ise, ona ulaştıran yolu sürekli açık ve işlek tutmakla mümkün olacaktır.

I. ULUSLAR ARASI MEKANİZMALAR VE ULUSLAR ARASI POLİTİKA

1. BM - DÜNYA SİSTEMİ VE ÇİFTE STANDART

Uluslararası hukukun önemine vurgu yaparken, bu hukukun başta temel sayılacak metinleri, sonra da bu metinler esas alınarak geliştirilen sözleşme ve bildirgeleri değerlendirmek gerekir. Yapılacak değerlendirmelerde, hukukun hiçbir zaman ve hiçbir şekilde göz ardı edemeyeceği sosyoloji ve toplumbilim disiplinleri de veri alınacaktır. Toplumdaki genel kanıda olduğu gibi toplumbilimciler de, ulusal ve uluslararası hukuk metinlerini, belirli dünya görüşlerine sahip insanların, yine kendilerinin belirlediği toplumsal çıkarları korumak adına ürettikleri bir ilkeler dizgesi olarak tanımlamaktadırlar. Bu bakış açısı ile toplumbilimciler, beşeri hukuk ilkelerini mutlaklaştırmak ve yüceltmek yerine, toplumsal kökenleri itibariyle çözümlenmekte ve hatta sorgulamaktadırlar. Örneğin, Birleşmiş Milletler kararları ve sözleşmeleri, toplumbilimciler tarafından nasıl bir dünyaya/sisteme temellendikleri açısından değerlendirilirler. Hukukçular da sosyolojinin ve toplumbilimin bu verilerini hukuk tekniği ve adalet anlayışı ile birleştirip metinleri oluşturur veya değerlendirirler.

a) Uluslararası Politika ve Gelişme Hakkı Örneği

Dünya Sisteminde, uluslararası politikanın insan hakları mekanizmalarına etkilerini somut biçimde açıklayabilmek için bir örnek olması bakımından ‘**gelişme hakkı**’ kavramı ve bu hakkın gereklerini ortaya koyan uluslararası metne bakalım.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 4 Aralık 1986 tarih ve 41/128 sayılı Kararıyla ilan edilen B.M. GELİŞME HAKKINA DAİR BİLDİRİ, gelişme hakkını, bireylerin ve halkların bir hakkı olarak kabul ederken, bu hakkı her insanın ve bütün halkların ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal gelişmeye katılma, katkıda bulunma ve ondan yararlanma yetkisi olarak ifade etmektedir.

Bildiri,

- “**gelişme**” kavramından, içinde bütün insan haklarının ve temel özgürlüklerinin tamamen gerçekleştirilebileceği bir ortamı kastetmekte (m. 1/1),

- tüm birey ve halkların bireysel ve toplumsal yükümlülükle gelişme hakkının gerçekleştirilmesinde sorumlu olduklarını (m.2/2),
- devletlerin de, tüm insanların gelişmeye katılmaları ve bundan kaynaklanan menfaatlerin adil bir biçimde dağıtılması esasına dayanan ve nüfusun tamamının ve bütün bireylerin refahını sürekli olarak geliştirmeyi amaçlayan ulusal gelişme politikalarını formüle etme yetkisi ve görevi olduğunu (m.2/3)

ifade etmektedir.

Bildirinin başlangıç metninde yer alan,

“Halkların ve bireylerin insan haklarının, **sömürgecilik, yeni sömürgecilik, apartheid**, her türlü **ırkçılık** ve **ırk ayrımcılığı, yabancı bir ülkenin hâkimiyeti** ve işgali, ulusal egemenliğe, ulusal birliğe ve ülke bütünlüğüne yönelik **saldırıları** ve **tehditler** ile **savaş tehditleri** gibi durumların sebep olduğu **‘kitlesele ve hayâsız ihlaller’**den arındırılması”

“Silahsızlanma ve gelişme arasında **yakın bir ilişki** olduğu ve **silahsızlanma alanındaki ilerlemenin**, gelişme alanında önemli çapta ilerleme sağlayacağını ve silahsızlanma tedbirleri yoluyla tasarruf edilecek kaynakların bütün halkların ve bu arada özellikle gelişmekte olan ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişmesine ve iyiliğine ayrılması gerektiği”

kabulleri, başta ABD olmak üzere, insan temel hak ve özgürlüklerinin savunuculuğunu üstlendiğini iddia eden Batılı devletlerin tepkisini çekmiş ve **“gelişme hakkı”** bu ülkeler tarafından insan hakkı olarak kabul edilmemiştir.

Bildiriye, ABD karşı oy kullanırken, Almanya, Danimarka, Finlandiya, İngiltere, İzlanda, İsrail, Japonya ve İsveç çekimser oy kullanmışlardır. Bildiriye 146 ülke imzalamıştır. Gelişme Hakkının 1960’lardan itibaren insan hakları ile bağlantılandırılmasına ABD en başından karşıdır. Diğer çekimser devletler de başından itibaren karşı çıkmışlar, en azından çekimser kalarak karşı tavır koymuşlardır. Bu devletlerin tutumları halen de değişmemiştir.

Ulusların gelişmesi söylemi, siyasi sömürgecilik sonrası dönemde ortaya atılmıştır. **Gelişme** kavramı, fiziki işgale dayalı sömürgeciliği sürdürülemez kılan değişimlerin yaşandığı ve sömürü biçimlerinin sermayenin uluslararası hareketliliğine temellendiği bir dönemde formüle edilmiştir. Gelişme hakkı, dünyanın üçlü bölünmesine denk düşen kuramsal bir inşanın parçasıdır. I., II. ve III. Dünya ülkeleri sınıflamasına dayanan bu kuramsal sistem, batılı olmayan II. ve III. Dünya ülkelerinin, I. Dünyayı model alarak sınıf atlayabilecekleri varsayımına dayanıyordu. Bu yaklaşım, ulusal yapılardaki tabakalaşma olgusunu açıklayan modellere benzer biçimde uluslararası tabakalaşma sisteminde de bir hareketliliği olası görüyor; bunun için de alt tabakaların **‘önceden sosyalleşme’**sinin zorunlu olduğunu varsayıyordu. İşte bu sosyalleşmeyi gerçekleştirmek üzere kurulmuş olan ulusüstü örgütlerin en büyük ve kapsayıcı olanı Birleşmiş Milletler Teşkilatıdır. (BAŞER)

Bir başka deyişle, BM, öncelikle sınıfları arasında derin farklılıklar bulunan bir uluslararası tabakalaşma sistemi üzerine kuruludur. Modernleşme kuramının ana ilkeleri ile uygunluk içinde olmak koşuluyla, alt tabakaların ne büyüklükte aile yapıları içinde, hangi tür eğitim sistemleri ile hangi ekonomik sistemler içinde ve hangi siyasal koşullarda yaşayacaklarına ilişkin kuralları vazetmiştir.

Yapısal olarak çözümlendiklerinde, bu kuralların her birinin, birinci dünya olarak tanımlanmış bulunan kapitalist batı ülkelerinin toplumsal yapılanmalarına işaret etmekte olduğu görülür. Kısaca, adı geçen örgütün temel toplumsal işlevi, bir bütün olarak dünyanın dönüştürülmesidir. Bu dönüşüm, elbette ki, belirli bir model doğrultusunda ve dünyanın/sistemin yayılmaya olan daimi ve acil ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayacak yönde düşünülmüştür. (BAŞER)

b) Self Determinasyon Uygulamaları / İki Örnek

B.M.e ilişkin yukarıdaki çözümler, genelde Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın, özelde de onun vazettiği hukuki ilkelerin mevcut dünya sistemi değerleri içinde değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu düşünmesi gereken birinci kayıt.

İkinci kayıt ise daha da önemli. Çünkü bu ikinci kayıt, adı geçen evrensel ilkelerin, esas çocukların lehine, üvey evlatların ise aleyhine olmak üzere daima '**çifte standartlı**' diye tanımlayabileceğimiz biçimde uygulanmakta olduklarına ilişkindir. Çifte standartlılık konusundaki iddialarımızı destekleyen örneklerden biri, sözleşmelerin ısrarla atıfta bulunduğu **self-determinasyon/kendi kaderini belirleme ilkesi**'nin uygulanmasına ilişkindir. Vereceğimiz örneklerdeki çifte standart yorumumuz, "uluslararası insan hakları kavramının doğuşunun, insan hakları sorununu devletlerin 'içişleri' sayan geleneksel sistemden kopuşu ifade ettiği" şeklindeki değerlendirmelere dayanmaktadır. (BAŞER).

Örneğin, Çeçenistan'ın, Sovyetler Birliği döneminde, Sovyet Anayasasında da yer alan "kendi kaderini belirleme hakkını" (self-determinasyon) kullanamamış olmasını belki Sovyetler Birliği'nin I. Dünya ülkesi olmaması ile yani onun da gelişmekte olan ülkeler kategorisinde yer alması ile açıklayabilirdik. Batılı anlamda demokrasinin yokluğu gibi nedenlerle de izah edebilirdik. Fakat 1989'dan sonra yaşananlar daha başka faktörleri ortaya koyuyor:

Görüldüğü kadarıyla, kendi kaderini belirleme hakkı doğrultusunda ve uluslararası hukuk süreçlerine uygun biçimde gerçekleştirdiği bir "ulus devlet kurma" sürecinde Çeçenistan halkının talepleri, self-determinasyon ilkesini ısrarla vurgulayan BM tarafından tanınmamaktadır. Çeçenya bugün BM tarafından tanınmayan devletlerden biri ve buna bağlı olarak da ülkede gerçekleştirilen bütün insan hakları ihlalleri Rusya'nın "iç işi" sayılmaktadır. BM ilkeleri arasında yer alan "self-determinasyon", "dekolonizasyon" ve "yabancı ülke hâkimiyet ve işgaline karşı çıkma" ilkeleri bu üvey kardeş için devreye sokulmamıştır. (BAŞER).

İkinci örnek İrlanda'dır. Bu örneği, Levent Özçağatay *Kuzey İrlanda ve İRA* (1998) adlı kitabında, Peter Taylors'a atfen naklediyor ve "İngiliz İşçi Partisi'nin ilerici bakanlarından Barbara Castle'ın, bölgedeki insan hakları ihlallerine dikkat çekmeye çalışan genç bir milletvekiline 'git, Rodezya ya da Vietnam ile ilgilen' nasihatini" verdiğini anlatıyor (BAŞER).

İki kutuplu dünyanın 80'lerde çöküşünden sonra yeniden inşa sürecine giren dünya-sistemi ve onun makro-kurumları, artık '**ikinci dünyalı**' olarak tanımlayıp aşağılamaktan vazgeçtikleri aday müttefiklerinin işlediği insan hakları ihlallerine karşı duyarsızdırlar. Bu da, tabakalaşmış dünyanın içerdiği toplumsal farklılıkların, uluslararası adalet sistemindeki bozucu yansımalarından biridir. Fanon'un deyişiyle "yeryüzünün lanetlilerinin", ya da dünya tabakalaşma sisteminde

kaderi üçüncü dünyalı olarak belirlenenlerin hakları daha fazla ihlal edilebilir. Herkes eşittir ama bazıları daha eşit. (BAŞER)

2. AB SİSTEMİ VE BİZİM ÇİFTE STANDARDIMIZ

Her ne kadar AB bölgesel bir uluslararası mekanizma olsa da, nihai tahlilde yine Batının bir organizasyonu olması ve Batının kendi bölgesinde bir ulusüstü birlik kurma mekanizması olması nedeniyle, BM için yaptığımız değerlendirmeleri burada tekrar etmeyeceğiz. Dolayısıyla Avrupa Birliğinin BM benzeri çifte standartlarını AB için de geçerli saymaktayız. Zira Avrupa ve Avrupa Birliğinin çifte standart zihniyeti ve uygulamaları bir makale konusu dahi olamayacak kadar bilinen olgudur.

Bu incelememizde farklı bir işlevsellikle, Avrupa Birliğinin ve bireysel müracaat ve yargı yeri olan AİHM'in çifte standardı karşısında kendi aydınımızın çıkmazını ve hak arama bilinci ile hak arama sürecinin zihinlerdeki yansımaları üzerinde duracağız. Konu başlığımızla doğrudan değil fakat dolaylı ilgisi olması bakımından ve ayrıca insan hakları aktivistlerinin ve hak arama yöntemlerinin bazı hak ve hukuk bilincine varmamış kesimlerce acımasız şekilde eleştirilmeleri nedeniyle AİHM'e başvuru konusunu inceleyeceğiz.

Bilindiği gibi AB ve AİHM, din özgürlüğü konusunda çifte standart uygulamaktadır. Son örneklerini de Refah Partisi- Türkiye, Leyla Şahin – Türkiye davalarında vermiştir. Aslında bu kararlar hak arama bilincini bir sürece dönüştürenler bakımından sürpriz kararlar değildir. Sürpriz olan, kendi içimizde ve farklı hak arama süreçlerine iştirak ettiklerini varsaydığımız, fakat aslında sadece hayır kurumu işlevselliği içinde bulunan aydınımızın açmazıdır. Bu açmazı biraz açalım.

Önce yanımızdaki, içimizdeki, omuz omuza olduğumuz kişilere ait aşağıdaki satırları okuyalım:

“Şimdi Türkiye'nin Müslüman kimliğinin doğal bir unsuru olan başörtüsü de dahil, bütün meselelerimizi Avrupa'ya havale etmeye dayalı bir politik görüşe sınıksız yapışan İslamcı aydınlar ve siyasetçiler ne diyecekler? Müslümanların meselesini 'gavura' çözdürme gayretkeşliğinin sonucu bu işte! Peki İslamcı olduklarını iddia eden ya da son günlerde reddeden AB'ci zevat, AİHM'in başörtüsüne konulan yasağı destekleme fırsatını kaçırmayacağını bilmiyor muydu? Böylelikle, Türkiye'deki genç Müslüman kızların uğratıldıkları belaya Avrupai bir meşruiyet kazandırılacağını hesaplamamış mıydı? Kim ne derse desin, bu imkansız. Yine de sonuna kadar haklı bir mücadeleyi ya da müdafaayı murdar etme riskini rahatlıkla ve coşkuyla üstlendiler! Başörtüsünü ve başörtülülere, politik bir blöfün nesnesi haline getirdiler. (...)

Başörtüsü yasağına gösterilen direncin, milli bir duyarlılıkla bütünleştiğini ortaya koymak varken; milli egemenliğimizi devralması söz konusu olan AB'nin mahkeme kapılarına koşulması doğru bir iş miydi? Değildi. Dini ve milli telakkilerimizi Avrupa'nın onayına sunmak akıl kârı mıydı? Değildi. Tutarlı bir tutum muydu? Değildi. Başörtüsünü sahiplenme hassasiyetinin kaynağı, aynı zamanda AİHM'e müracaat etmekten imtina etmeyi gerektirmiyor muydu? Gerektiriyordu. Tarihin herhangi bir kesitinde, bizim, Avrupa ile paylaşacağımız dertlerimiz, Avrupa'ya çözdürecek meselelerimiz olmuş muydu? Olmamıştı! (...)

Nasıl bugün ABD'nin tercihleri doğrultusunda bir İslam anlayışına geçilmesi yıkıcı bir saçmalık ise, AB'nin insan hakları anlayışına sığınmak da saçmalaktır. Avrupa, tarihin hiçbir döneminde, hiçbir anında Müslümanlara özgürlük ve hak vaat etmedi, etmiyor, etmeyecek!

Avrupa'nın özgürlük ve insan hakları anlayışına, İslâmi ifadelerin izhar edilmesi dahil değil, hiçbir zaman da olmadı. Bu anlamda, Türkiye'de Müslümanların önüne çıkarılan hiçbir engel, AB'nin politikalarıyla çelişmiyor. Bu anlamda 28 Şubat sürecinin arkasındaki asıl güç de Batılı odaklar olarak görülebilir. Türkiye'de ordu ve sivil idare arasında bir pürtüz mü var, bu, Avrupa'yı hoşnut ediyor. Türkiye'yi bütünleyen Müslümanlık bağı çözülmeye mi çalışılıyor, Avrupa'nın hoşnutluğu kat be kat artıyor. Ve maalesef bunu ne asker ve sivil Kemalistler, ne de İslamcılar göremiyor.

Türkiye kendi hatalarını kendisi yapan ve kendisi düzelten bir ülke düzeyine yükselmeli artık. Hatalarını Avrupa'ya onaylatmanın mutluluğuna garkolan bir sarhoşlar topluluğu durumuna düşmemeliyiz.”

“Bugün Viyana kapılarına örtü yasakçılarının şerrinden kurtulmak isteyen kızlarımız dayanmış durumda. Avrupa ile böyle bir ilişki içersindeyiz. Viyana'da 100'lerce başörtülü kızımız burada okuyamadığı için orada okuyorlar. İKAMER olarak tespit ettiğimiz gayri resmi rakamlara göre Türkiye'de örtüsünden dolayı kamusal görünürlüğü engellenen kadınların açtıkları dava sayısı 30 binlerde. 30 bin derdest davanın nihai manada yürüyeceği yer ise Strasburg, AB'nin mahkemeleri. **Dicle'de kaybolan bütün oğlakları biz artık Fransa'da arıyoruz.** Bu acı verici bir şey. **Hukuk müdafaalarının uzlaşma olduğu söylenir.** Yani **siz kendinizi savunurken aslında muhakemenin yetkisini ve yasalarını baştan kabul ediyorsunuz demektir.** Bu demektir ki biz Strasburg mahkemelerine giderken o muhakemenin üzerimizdeki etkisini kabul ederek, baştan bir uzlaşma içersinde gidiyoruz. Ve hukukun nihai hedefi adalet.” (Sibel ERASLAN-Vakit)

Daha önce, inancımızı ilgilendiren konularda başkalarından medet beklemenin ileride telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğuracağını belirtmiş ve Avrupa kapılarında adalet aramanın yanlışlığını vurgulamıştık. AİHM'nin vereceği aleyhte bir karardan sonra söyleyecek hiçbir şeyiniz kalmaz demiştik. **Leyla ŞAHİN** ile ilgili son AİHM kararında dediğimiz çıktı. İnancınızla, dininizle ilgili, yani Allah'ın açık emriyle ilgili bir konuyu, Müslümanlıkla uzaktan yakından ilgisi olmayan bir kaç insanın siyasi ve taraflı kararına kurban edemezsiniz. Başörtüsü karşıtı bir köşe yazarı şunu yazıyor; **“Dinci ve şeriatçı kökenden gelen başörtüsü davacıları neden Hıristiyan Avrupa'nın bir mahkemesinde adalet arama peşine düşerler, anlamıyorum.”** diyor. Hıristiyan kültüründe başörtüsünün anlamı ile İslam'daki anlamını bu insanların anlamasını beklemek safdillik olur. Senin **“inancımın gereği”** dediğin nesneye, o, **“hayır, bu dini ve siyasi bir simgedir”** diyor. Bu küstahça kararı ile sana hakaret ediyor ve seni yalancılıkla suçluyor. Görüldüğü üzere, **“İslâmî”** bir mesele söz konusu olduğunda bunların da bir zamanların **“militan demokrat”** savcılarında hiç bir farkı kalmıyor.

Bu karar, 28 Şubat'tan sonra Batıyı gerçek bir hukuk cenneti olarak algılayan ve Türkiye'nin egemenlerinde bulamadığı insafı Avrupa'nın hakimlerinde arayan **AB sevdalısı Müslümanlar** açısından da ibretle değerlendirilmesi gereken bir örnek niteliğindedir. Bundan sonra, bizdeki yasakçılar, AİHM kararını başörtü yasağının meşrûluğuna delil olarak gösterecekler. Büyük bir gazetenin tetikçi köşe yazarı, şöyle yazıyor; **“Türbancılara geçmiş olsun. Bundan sonra tutu-**

**nacakları hiçbir dalları kalmadı. İsteseler de, istemeseler de laik TC'nin kurallarına uya-
caklar. Başka çareleri kalmadı”** diyor. Görüyorsunuz adam adeta zil takmış oynuyor.”

Hak arama özgürlüğünü bir erdem kabul edenler,

hak arama bilincini eyleme dönüştürenler,

hak aramanın sonlandırılmayacağına inananlar,

hakkı, kimin elinde olursa olsun almak için mücadele edenler,

hakkın alınmasında merci, melce, makam, kul, saltanat, millet, devlet, Müslüman, gavur farkı gö-
zetmeyenler için,

hak arama özgürlüğü kutsaldır, fitridir, terk edilemez, ertelenemez.

Hak arama bir özgürlük olduğu kadar bir zorunluluktur. İnsanlık onuru, fitratı gereği, hak ara-
mayı terk edilemez, ertelenemez ve acil bir sorumluluk olarak kabul eder.

Yine insanlık onuru, hak arama bilincini ve hak arama eylemini zaruri kılar. İnananlar başörtü-
sünü inançlarının bir gereği sayıyorlarsa, inançlarının gereğini yapmalıdırlar. İnananlar, başörtü-
sü takmanın sadece inançlarının bir gereği olduğuna inanırlar. Fakat bu inançları, inandıkları gibi
yaşamının gereği olarak başörtüsü takmanın bir insan hakkı olduğuna da inanırlar.

İki Algılama Sorunu

Kimilerinin, başörtüsünü bir insan hakkı olarak kabul edenleri eleştirmelerini anlamak gerçekten
zordur. Evet, başörtüsü takmak hem inanç gereğidir, hem de inandığı gibi yaşama hakkının gere-
ği olarak bir insan hakkıdır. İnsanların fitrata aykırı olmadıkça, Sünnetullah'a aykırı olmadıkça
tercihlerine saygı göstermek bize bir insanlık görevi değil mi?

O halde başörtüsü için verilen mücadeleyi İslâmi mücadele veya insan hakları mücadelesi şeklinde
algılamak neden yanlış olsun. Bunların her ikisi de doğrudur. İnsani olan İslâmi'dir, İslami olan da
insanidir. İnsan hakları derken İslam, İslam derken de insan hakları inkar edilmiş mi oluyor?

Bu konu başörtüsü mücadelesinin **birinci algılama sorunudur**.

İkinci algılama sorunu, hak arama özgürlüklerini kullananların, bu özgürlüklerinin sınırlanması
konusudur. Başörtüsü değil, sistemin mağdurları olan kızlarımızın hak arama mücadelelerini ulusal
yargı makamlarının dışına taşırmaları ve haklarını Avrupa'dan, yani Batıdan talep etmeleri.

Mağdurlar bir hakkın peşinde ve üstelik bu hakları kendi insanları tarafından gasp edilmiş. Hak-
larını her yerde aramışlar, eylemler yapmışlar, mahkemeleri aşındırmışlar. Bir gün gelmiş deniz
bitmiş, bu kıyılarda hak arama mercileri kalmamış ve artık başka diyarlara gitmek zorunda kal-
mışlar. Bu insanlara, dünyanın bir bölgesinde sizin hakkınızı tanıyacak, size onurlu yaşamın ka-
pısını açacak bir merci var, bazı kurumlar var sizi anlayabilecek, oralara gidin denmiş. Yani
AİHM'e bireysel müracaat kapısı açılmış. Yarın bir başka uluslar arası mercie müracaat imkanı
olabilecek.

Ve bu sese duyarsız kalınacak!

Kimse kendisine hak tanıyacak bir makamı görmezden gelemmez. Bu makamın adı AHİM de olsa...

AİHM bazı hakları, özellikle din ve vicdan özgürlüğünü, eğitim öğretim hakkını güvence altına alan bir sözleşmenin uygulayıcısı olarak sunulmuştu.

Ne gibi?

Tıpkı karşısında el pençe divan durduğumuz kanunlarımız, mahkemelerimiz gibi.

Türkiye Cumhuriyeti kanunları ile AİHS kuralları arasında fark var mı? Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi arasında ne fark var? Hatta Türkiye AİHS'e uyum kanunları çıkarıyor ve bizler istemiyor muyuz?

Türkiye Cumhuriyeti anayasası, kanunları, sair yasal düzenlemeleri, mahkemeleri, hakimleri, velhasıl tüm muhakeme düzenleri Avrupa'ya, Batıya endeksli olarak dizayn edilmedi mi?

Şimdi birileri önümüze çıkıp bizi, Avrupa'da hak arayarak inancımızın ilkeleriyle Avrupa'nın ilkeleri arasında tercih yapmakla veya İslâm'ın ilkelerini Batının kuralları ile test ettirmekle suçlarsa onlara söyleyecek çok söz var.

Ulusal mahkemelerde aynı şeyi yapmıyor musunuz?

Ulusal mahkemelerdeki kurallar İslâmi olsa zaten muhakeme edilmeyiz. Muhakeme ediliyorsak, belli ki karşıt ilkelere sahibiz.

Şu tarihimize bir bakalım. Bir asırdır Müslümanlar hakları için mücadele ediyorlar, daha doğrusu bazı haklarını kullandıkları için cezalandırılıyorlar.

Ve bir gün insanlar ta uzakta, belli belirsiz bir küçük ışık huzmesi görmüşler. Umutlanmışlar veya denemek istemişler. Demişler ki:

“Biz yıllardır Türkiye’de vura vura kıyıları aşındırdık. Belli belirsiz bazı haklarımızı kullanabilir hale geldik. Kazandıklarımız bize verilenler değil, emek ve eylemlerimizle kazandıklarımızdır. Şimdi bir başka kapı açılmış, bu kapıdan da vura vura geçeceğiz. Onlar vermezler ama biz alacağız.”

Denklemdaki paradoksu izah sadedinde bize sadece 1980 öncesindeki gibi nüfus kağıtlarımızı yırtmayı mı öneriyorlar?

Yırtanları gördük. Onlar şimdi sistem içi araçları bizlerden daha iyi kullanıyorlar.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, AİHM'in Leyla Şahin – Türkiye kararı beklenmeyen bir karar değildi. Bu kanaatimiz, hiçbir şekilde AİHM'in bir hak arama yeri olmadığı anlamına da gelmemeli. AİHM, uluslar arası Sözleşme ile kurulmuş ve Sözleşmenin kendisine yüklediği görevleri, yine Sözleşmede tadat edilen hakların gözetilmesi yönünde görev icra eden bir kuruluş. AİHM'i gerçek anlamda bir Mahkeme olarak kabul etmek elbette zor. Zira görev yapan yargıçlar esasen siyasi hüviyetleri nedeniyle orada görev yapmaktadırlar. Hukuk misyonları olması da gerekmeyen kişilerden oluşmakta. Ayrıca herbiri bir devletin temsilcisi olarak görev yapmaktadır. Bu haliyle baktığımızda AİHM, bir mahkemeden çok bir siyasi platform. Ancak bu hüviyetine rağmen bir mahkeme olarak adlandırılması ve yargılama yetkisi verilmesi, AİHM'i bir hak arama yeri olarak tanımlamaya yeterdir.

AİHM kararları, ülkelerin iç hukuklarının yerine geçecek türden kararlar değildir. Aksine iç hukuk uygulamalarının yarattığı hak ihlallerini tespit eden ve Sözleşme gereği tazmin edilmesini

içeren kararlardır. Kişisel ölçekte bakıldığında muhatap devlet hükmedilen tazminatı ödeyerek iç hukukundaki düzenlemeyi devam ettirebilir. Tabii ki burada Sözleşmenin tarafları olan diğer ülkelerin siyasi baskılarını ve yaptırımlarını göze almak kaydıyla.

AİHM'in kararı bu yönüyle, Türkiye'deki yasağı perçinleyen bir işleve sahip değildir. Yani son noktayı koyma özelliği taşıyamaz. Nasıl ki AİHM olmadan önce veya sonrasında da iç hukuk yollarına başvuran kişilerin, aleyhlerine karar oluşması durumunda bu karara ve karara dayanak olan hukuki düzenlemeye karşı mücadeleleri sürüyor ve sürmesi gerekiyorsa, aynı şekilde Leyla Şahin Kararı sonrasında başörtüsü yasağına karşı olanların, hukuki düzenleme sağlanıncaya kadar mücadele etmeleri asıl olacaktır. Bu mücadelenin tek ve etkili yolunun da hukuk mücadelesi olacağı açıktır. Aksini düşünmek, bu güne kadar Türkiye'de veya dünyada kanunların değiştirilmediğini iddia etmek kadar gülünç olacaktır.

Hukukun son noktası sadece Allah'ın konuya ilişkin olarak göndermiş olduğu vahiydir. Vahyin dışında her tür düzenleme ve karar yoruma ve kendisine karşı mücadeleye açıktır. Türkiye'de Müslümanlar ancak böyle düşünebildikleri takdirde arzu ettikleri sonuca ulaşabileceklerdir.

Kararın sonuçlarına gelince: Karar aslında hiçbir şeyi değiştirmemiştir. Dün ne ise bu gün de aynıdır. Hukuki düzenleme de aynıdır, uygulama da aynıdır. Leyla Şahin başvurusu durumu daha kötüleştirilmiş değildir. Öncesinde de zaten Türk yüksek yargı makamlarının kararları AİHM'in kararından farklı değildi. Türkiye'de başvuru makamı kalmadığından başvuru AİHM'e gitmiştir.

AİHM'e gitmeyi yanlışılayanlar, sanırsınız ki adaletin sadece Müslümanlar elinde olduğuna inanan insanlardır? Hayır, bu acımasız eleştirileri yapan insanlar tüm medeni ilişkilerinde Türk yargısına ve gerektiğinde de başka ülkelerin yargılarına müracaat eden insanlardır. Adaleti sadece Müslümanların elinde görmüyorlardır. Fakat toplumsal bir mücadele zorunluluğu ortaya çıktığındaki kaçışlarına anlam vermek pek zor gelmiyor. Kendilerine güvenlerini yitirmiş insanlar hak aramaktan yüz çevirenlerdir.

“Bizdeki yasağın, AİHM kararını başörtü yasağının meşruluğuna delil olarak göstercekler”

deniyor. Bizdeki yasağın yasaklara meşru delil bulma gayretleri hiç olmadı. Bulurlarsa kullanırlar, bulamazlarsa göstermezler. Birileri zil takmış oynuyormuş. Biz de zilsiz oynuyoruz. Çünkü artık, hakkın nerede olursa olsun aranması gerektiğini bilen ve yapan hukukçularımız var. Hukukun yaygınlaştırılması ve özgürlüklerin teminatı olma uğraşı veren avukatlarına güvenmiş hak arama bilincine sahip insanlarımız var.

Yıllar önce, kızının Üniversite sınavlarına girebilmesi için benden bir avukat talep eden arkadaşım, yıllar sonra şu satırları yazabiliyor:

“İnancınızla, dininizle ilgili, yani Allah'ın açık emriyle ilgili bir konuyu, Müslümanlıkla uzaktan yakından ilgisi olmayan bir kaç insanın siyasi ve taraflı kararına kurban edemezsiniz.”

Bu büyük bir yanlıştır, affedilmez bir yanlıştır. Bu yanlışı kabullenebilmek mümkün değildir. Yaşadığımız pratiğe temel olan hukuki düzenlemeleri uygulama mevkiinde olan yargıçlar ara-

sında Müslim - Gayrimüslim ayırımı yapabilen bir zihniyetin hukuktan nasiplendiğine inanmak da mümkün değildir. Hakkı teslim etmek herkese bir görevdir. Kaldı ki Müslüman diye ayrık tutulan yargıçlarımızın henüz bu konuda olumlu kararlarına rastlanmamıştır.

Leyla Şahin davası bitmedi. Arkası gelecektir, gelmelidir. Aksini düşünenler, “içtihat” kavramı üzerinde düşünmelidirler. Hukukun donuk bir statü olarak kalamayacağını da öğrenmelidirler.

II. ULUSAL EGEMENLİKTEN ULUSLARARASI EGEMENLİĞE

İnsan hakları aktivistlerinin, bir yandan Batı modeli özgürlük anlayışının eksik ve yanlı yaklaşımlarının tahlilini yapmak, bir yandan bu yaklaşımlar çerçevesinde oluşturulan ulusal ve uluslararası politikaların temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasına etkilerini araştırıp toplumu aydınlatmak, diğer yandan da tüm bu işlevlerin önündeki engellerin hukuk yolu ile aşılmasını sağlamak yükümlülüğü vardır. Geçmişte modernizm, günümüzde de küreselleşme ve benzeri kavramların sersemlettiği aydınlar olarak, yükümüzün daha ağır olduğunun bilincine varmaya başladığımızı ifade edebiliriz.

Yukarıda ifade ettiğimiz gelişme sevindirici olmakla birlikte, hukukçular da dâhil tüm aydın kesimi bekleyen önemli bir tehlike, “küreselleşme” kavramı gibi birçok kavram ve düzenlemenin gözümüzü boyaması, bir kültür bombardımanı şeklinde bizi kuşatmasıdır. Özellikle de İkinci Dünya Savaşı sonrasında ‘devletlerin uluslararasılaştırılması’ sürecinin hızlandığını, uluslararası anlaşmaların ve örgütlerin öneminin ve ağırlığının arttığını, ulusal ekonomiler ve politikaların uluslararası anlaşmalar ve kurumlar aracılığıyla düzenlendiğini görmezden gelemeyeceğimiz açıktır.

Aynı şekilde gönülsüz “demokratikleşme” programlarının 1980’lerden itibaren devreye sokulan neo-liberal politikaların bir ürünü olduğu görülmüş, ‘serbest ekonomi’ düzenlemelerinin, ekonomilerin dış yatırımcılara açılması ve yabancı sermayenin çıkarlarının güvenceye alınması anlamına geldiği anlaşılmıştır. Yine hatırlanmalıdır ki, 1980 sonrasında serbest ekonomi sayesinde 3. Dünya diktatörlüklerine son verileceği yinlendiği halde tam aksine bu uluslararası sistemin Üçüncü Dünyadaki hâkimiyeti, yerel diktatörlükler sayesinde tahkim edilmiştir.

1945’lerden itibaren bireylerin de devletler gibi uluslararası hukukun özneleri ve uluslararası hukuktan doğan haklara sahip olduklarının tescil edilmesi ‘ulus devletlerin egemenlik haklarını aşındırma’ sürecini başlatmış ve bu süreç 90’larda globalizmin hâkimiyeti ile yeni bir aşamaya ulaşmıştır.

Artık uluslararası sistemin yeniden düzenlenmesinde anahtar konum kazandırılan insan hakları misyonunun, ulusal iktidarların zayıflatılması ve ulusal egemenliğin yeni uluslararası egemenliğe doğru dönüşüm sürecinde bir araç olarak kullanıldığını, BM’nin biçimsel olarak bile olsa tanıdığı devletlerin “bağımsızlık ve egemenlik” ilkelerinin ve onların ayrılmaz sonucu “müdahale yasağı”nın yeniden sorgulanıp geçersiz ilan edildiğini ve bu sürecin başlıca dayanağı olarak “insan hakları” kavramının kullanıldığını görüyoruz. (ÖZDEK)

III. ULUSAL KUTSALLIKTAN ULUSLARARASI KUTSALLIĞA

Ulus devletlerin ulusal hukuk metinlerinde izafe edilen kutsallık gibi, uluslararası hukuk metinlerine de kutsallık izafe edilebilmektedir. 1982 Anayasasında somut biçimde yer alan kutsallık, uluslararası metinlerde, bu metinlere kutsallık düzeyinde anlam atfedenlerin yaklaşımlarında görülmektedir. Özellikle tabii/doğal haklar düzleminde bu kutsallık izafesi göze çarpmaktadır. Fakat tabii/doğal hakların dışındaki haklara vurgu sönük kalmaktadır.

Bu vurguyu biraz açalım:

Uluslararası politikalar; insan haklarını gerek kavramsal düzeyde, gerekse uluslararası düzenlemeler düzeyinde etki altında tutarken, ‘yeni ekonomik düzen’ kavramı ile ‘halkların ekonomik gelişme hakları’ nı gündemden çıkarmaktadır. Böylece, uluslar arası politikanın kendi sistemi içinde tehlikeli boyutlara varmayacak tabii/doğal hakların kullanımına izin verirken, ‘klasik insan hakları’ kavram ve düzenlemelerini ön planda tutmaya çalışıldığı bir süreci yaşadığımızı görüyoruz.

O halde, tabii/doğal haklar kuramında 20. Yüzyıl sonrasında gelinen nokta (küreselleşme ve yeni ekonomik düzen) açısından, özellikle kuramı sıkça kullananlar tarafından bir daha gözden geçirilmesi ve yeni bir sürümü için çalışma yapılması elzem görünmektedir.

Ulusal metinlere yapılan vurgu kadar, belki de daha fazlası, uluslararası hukuk metinlerine yapılmalı; uluslararası hukuk metinleri, öncelikle uluslararası sistemin ve onun kanlı canlı egemen devletlerinin toplumsal üretimleri olarak yerli yerine oturtulmalı ve üzerlerindeki kutsiyet halesinden arındırılmalıdır. Bu, elbette söz konusu metinlerin içeriklerine ilişkin bütünsel bir reddiye içermez. Tam tersine, var olandan hareketle daha adil hukuki metinlerin oluşturulmasına yönelik çabaları olumlu ve güdüler. Varolan sistemleri kutsallaştırmaktan vazgeçmenin, onları “daha güzele” doğru yönlendirmenin ön koşulu olduğunu söylemek yanlış olmaz. İlkesel olarak bu, evrensel “adalet arayışının” anlamlılığını garantileyen bir bakış açısidir. (BAŞER)

Evrensel adalet arayışına eşlik etmesi gereken etik bir gereklilik daha var. O da, ulusal ve uluslararası hukuk ilkelerinin, tabakalaşma sistemlerindeki konumlanışlara ve kültürel seçimlere göre çifte standartlı olarak uygulanmasına ilişkin net bir tavır konulmasıdır. Bu anlamda kendisini kural vazedici konumda gören bütün uluslararası ve ulusal güçlerin, öncelikle, kendi koydukları kurallara uymak noktasına çekilmeleri gerekmektedir. (BAŞER)

SONUÇ

Yeniden başa dönersek; konunun bizi ilgilendiren yanı, modern kavram ve olgulara teslimiyetle gelinen noktadır. Kavram bombardımanına uğramış, kendi fikri temellerini aşındırmış bir zihniyetin bundan sonra esaslı bir duruş sergileyemeyeceği açıktır. Bu durum, aynı zamanda ulus devletin bundan sonraki işlevinin ancak küresel egemenlerden verilen direktifleri yerel bazda hayata geçirmekle sınırlı olduğu şeklinde özetlenebilir. Bu senaryo, dünya kamuoyundaki meşruiyetini ancak “global demokrasi ve uluslararası insan hakları” kavramlarını öne çıkararak sağlayabilirdi. (ÖZDEK) Geçtiğimiz dönemde bu yapıldı ve insan hakları söylemi öne çıkarılarak ‘demokrasi ve insan hakları’ uluslararası egemenlerin ikinci ve üçüncü dünya ülkelerini sömürmesine payanda yapıldı.

11 Eylül patolojisi ile birlikte önemli bir değişiklik yaşandı. Bu değişiklikle, insan hakları söylemi, yerini güvenlik stratejilerine bıraktı. Güvenlik stratejileri, insan hakları kuramını hiçe sayarcasına birinci dünya ülkelerinin geleceğini teminat altına alma anlamında üçüncü dünya ülkelerine karşı kullanılmaya başlandı. Sonuçta insan hakları söylemi gibi güvenlik doktrin ve stratejileri de birer uluslararası politika malzemesi olarak yine üçüncü dünya ülkelerine karşı kullanılan kavram ve uygulamalar halinde gündemimize oturmuştur.

O halde, evvelce modernleşme kavramının yerleştirilmesi yönünde kullanılan,

“modernleşme ile demokrasi ve insan haklarında bir iyileşme sürecinin yaşanacağı ve yaşandığı, dolayısıyla demokrasinin evrensel hale geleceği, modernleşmenin insan haklarını korumayı beraberinde getireceği”

tezi ile,

“küreselleşmenin tüm dünya ve halklar bazında yaşanacağı/yaşandığı, dolayısıyla küreselleşmenin evrenselleştiği, insan haklarının korunmasına ilişkin öngörü ve düzenlemelerin küreselleşmenin bir gereği ve sonucu olacağı”

iddiaları bizim için, samimi bir beyan olmak yerine, temel hak ve özgürlüklerin uluslararası politika malzemesi yapılması anlamına gelmektedir.

Evrensel adalete ulaşma ve onu yaşatma çabalarının sonsuz olduğu bir gerçek. Ancak bu uzun yolun bugün bulunduğumuz noktada -ki bu sadece bir başlangıç noktası olarak kabul edilebilir- elimizde bulunanların ayrımsız bir biçimde ve çifte standartlara kurban edilmeden uygulanmasını sağlamak durumundayız. Bunun için de, öncelikle varolan düzenlemelerin ve bunların sağladığı hakların bilinmesi, talep edilmesi ve teslim edilmesinin sağlanması gerekiyor.

Tekrar altını çizerek vurgulamak gerekirse, bu tutum, sözü geçen ilkelerin nihai bir meşruiyete sahip olduklarının kabulünü içermiyor. Tam tersine, herkesi vazettiği kurallara uymanın hukuki sorumluluğunu yerine getirmeye davet ve giderek mecbur etme çabasını içeriyor.

Bu güne kadarki çalışmalarımızın gözettiği tek işlev, bu temel hakları öğrenmemize yardımcı olmak değildir. Muhataplarımızı bu hakların kullanılması bakımından üstüne düşenleri yapmaya da çağırıyoruz. Gelişme hakkını, kendi-kaderini tayin hakkını, yabancı saldırılardan ve işgallerden korunma hakkını, adil yargılanma ve savunma hakkını, tüketicilerin korunması hakkını, kısacası insana ve topluma ilişkin her türlü hakkı **soyut bir biçimde algılanmaktan** kurtarma iddiasında ve çabasındayız.

Bu hakların gerçekleşebilmeleri için somut toplumsal düzlemlerde, Mazlumder ve benzeri kurumsal yapılarda ve platformlarında çaba göstereceğiz. Bu çalışmayı yaparken de birçok ilkeyi tekrar tekrar gözden geçirecek, bizler için hazırlanan senaryoları bozmaya çalışacağız. Hukukun nesnesi olan insanları, özne olmaya çağırarak çalışmalar yapacağız.

Çağrımız iki yönlüdür:

- Bir, haklarının sürekli ihlaline tepki vermeyi bilen özne-insanlar olmak.
- İki, adalet arayışını sürekli kılmayı önermek.

Kaynakça

- 1. Alev Erkilet BAŞER, Ortadoğu'da Modernleşme ve İslami Hareketler, Yöneliş Yayınları**
- 2. Yasemin ÖZDEK, Uluslar arası Politika ve İnsan Hakları, Öteki Yayınevi**
- 3. Abbas MEDENİ, Modern Düşüncenin Krizi İslami Çözüm**
- 4. Aliya İzzet BEGOVİÇ, Doğu Ve Batı Arasında İslam, Nehir yayınları**
- 5. Zygmunt BAUMAN, Küreselleşme ve Toplumsal Sonuçları, Ayrıntı Yayınları**
- 6. Fahrettin ALTUN, Modernleşme Kuramı, Eleştirel Bir Giriş, Yöneliş Yayınları**
- 7. Fredrik JAMESON, Küreselleşme ve Politik Strateji, Birikim Yayınları**
- 8. Fredric JAMESON, Milliyetçilik, Sömürgecilik ve Yazın, Kabalcı Yayınevi**